

בהיזק שאינו ניכר קמיפלגי –

They argue regarding a damage which is not apparent

Overview

explained our משנה that the (רבו שני) freed the slave and (after רבו ראשון is the לווה) writes a note of debt to the לווה (עבד) the (עבד) the משחרר (מלוה) maintains that the משחרר (עבד) writes the note (not the עבד) for the excess amount. The גמרא explained that the ת"ק maintains that the היזק therefore the משחרר is not liable, however the היזק therefore the משחרר is liable. תוספות clarifies various levels in היזק שאינו ניכר.

לרב² דמוקי לה בשחררו רבו ראשון חשיב שפיר היזק ניכר³ -

According to רב who establishes the משנה where the first master (the לווה) freed him, it is definitely considered a היזק ניכר, so all (ת"ק ורשב"ג) would agree that the - מלוה to the שטר על דמיו (עבד) writes the משחרר (and not the עבד) -

אבל שחרור דרבו שני דלא הוי אלא מדרבנן⁴ חשיב היזק שאינו ניכר -

However the שחרור of רבו שני (מלוה), which is effective only מדרבנן, is considered a היזק שאינו ניכר.

וצריך לומר דהאי היזק שאינו ניכר חשיב ניכר טפי מההוא דפרק הניזקין⁵ (לקמן דף נג, ב) -

And it will be necessary to say that this היזק שאינו ניכר (by freeing the slave) is considered more ניכר (and therefore more liable for payment) than those cases of - פרק הניזקין in היזק שאינו ניכר

דהתם קיימא לן דלא שמיה היזק והכא קיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל דמשנתנו דשמיה היזק:

For there in פרק הניזקין we rule that היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק, and here (by עבד)

¹ If the loan was for 200 and the עבד is worth 300, the עבד writes a note that he owes the לווה 100. See רש"י ד"ה על.

² ת"ק ורשב"ג are arguing that the רב that the first answer of רב is explaining why the גמרא did not also say according to the first answer of רב that the היזק שאינו ניכר. All agree that היזק שאינו ניכר. However the ת"ק maintains that since this is a היזק שאינו ניכר, therefore the משחרר is פטור and רשב"ג maintains that היזק שאינו ניכר.

³ The רבו ראשון is the real owner, so when he is משחרר the עבד it is apparent to all that the מלוה cannot collect from his אפתיקי (עבד). Therefore if they would maintain היזק שמיה, the היזק שאינו ניכר would be חייב, since it is a היזק. We therefore need to say that they argue where the ת"ק maintains that he is פטור (even though it is a היזק, but since it is merely שטור, not actually his, he is פטור).

⁴ The מלוה has no ownership over the עבד and cannot free him; it is only תפולת העולם, therefore it is not that apparent that the מלוה damaged the לווה by freeing his slave (since the slave is not freed). Therefore it is considered a היזק שאינו ניכר. See 'Thinking it over' # 1.

⁵ The cases stated in the ברייתא there are; המטמא והמדמע והמנסך, meaning if one was either someone's טהרות (rendering it worthless), or he mixed תרומה into חולין (making it worth less) or pouring someone's wine לע"ז.

we follow רשב"ג of our משנה that שמייה היזק; therefore we must conclude that our case is more of a ניכר היזק than those cases.⁶

Summary

A שחרור which is חל מה"ת is considered a ניכר היזק (as opposed to a שחרור which is only מדרבנן). The היזק is more ניכר by the עבד than by המטמא והמדמע והמנסך.

Thinking it over

1. Why is it that if the שחרור is חל מה"ת it is a ניכר היזק,⁷ but if it is only מדרבנן it is considered a ניכר שאינו היזק?
2. תוספות states that in our case of עבד the היזק is more ניכר than in the cases of המטמא והמדמע והמנסך.⁸ How is it so?
3. . תוספות states that in our case of עבד, the היזק is more ניכר than in the cases of המטמא והמדמע והמנסך. Why then does תוספות need to explain that according to רב it is a ניכר היזק since it is חל מה"ת as opposed to מדרבנן, perhaps רב maintains that this היזק is ניכר by עבד is considered more ניכר and therefore the חכמים will agree that he is חייב.⁹

⁶ See Thinking it over' # 2.

⁷ See footnote # 4.

⁸ See footnote # 6.

⁹ See # 59. אוצר מפרשי התלמוד.